

Legal update

Červen 2023

Weinhold Legal

Obsah

Připravovaná legislativa

Novela zákona o přeměnách obchodních korporací a družstev

Judikatura

Právní důsledky jednání zástupce, jehož zájmy jsou ve střetu se zájmy zastoupeného

Informace uvedené v tomto bulletinu jsou prezentovány na základě našeho nejlepšího přesvědčení a poznatků získaných v době, kdy byl tento text dán do tisku. Nicméně, konkrétní informace vztahující se k tématům uvedeným v tomto bulletinu by měly být konzultovány dříve, než na jejich základě bude učiněno jakékoliv rozhodnutí.

Bankovníctví, finance a pojišťovnictví:

Daniel Weinhold, Václav Štraser, Ondřej Tejnský

ESG – Firemní udržitelnost

Tereza Hošková

Fúze a akvizice:

Daniel Weinhold, Václav Štraser

Insolvence a restrukturalizace:

Zbyšek Kordač, Jakub Nedoma

IT, media, telekomunikace:

Martin Lukáš, Jakub Nedoma, Michal Przewczek

Nemovitosti:

Pav Younis, Václav Štraser

Ochrana osobních údajů:

Martin Lukáš, Tereza Hošková, Daša Aradská

Pracovní právo: Eva Procházková, Anna Bartůňková, Daša Aradská, Ondřej Tejnský

Slovenské právo:

Tomáš Čermák, Karin Konečná

Správa rodinného majetku:

Milan Polák, Zbyšek Kordač, Michaela Koblasová

Soudní a rozhodčí řízení: Milan Polák, Zbyšek Kordač, Anna Bartůňková, Michaela Koblasová, Michal Švec

Soutěžní právo / právo EU:

Tomáš Čermák

Start-upy, venture kapitál a kryptoměny: Pav Younis, Martin Lukáš, Jakub Nedoma, Michal Švec, Ondřej Tejnský

Veřejné zakázky a veřejný prostor:

Martin Lukáš, Tereza Hošková, Monika Švaříčková

Připravovaná legislativa

Novela zákona o přeměnách obchodních společností a družstev

Vláda České republiky dne 31. května 2023 předložila poslanecké sněmovně návrh zákona, kterým se mění zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony (dále jen „**Novela**“).

Primárním cílem Novely je podle její důvodové zprávy transponování směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/2121 ze dne 27. listopadu 2019, kterou se mění směrnice (EU) 2017/1132, pokud jde o přeshraniční přemístění sídla, fúze a rozdělení (dále jen „**Směrnice**“). Daná Směrnice přitom nejen harmonizuje pravidla pro přeshraniční fúze, ale zavádí také unijní úpravu přeshraničního rozdělení a přeshraničního přemístění sídla.

Novela přinese změny mimo jiné i v těchto oblastech:

Rozdělení společnosti vyčleněním

V českém právním řádu bude zavedena nová forma rozdělení společnosti. Společnosti se tak budou moci rozdělovat nejen rozštěpením a odstěpením, ale také vyčleněním, při kterém bude vyčleněná část jmění přecházet výměnou za podíl nebo podíly buď na jednu nebo více nově vznikajících společností (tzv. vyčlenění se vznikem nové nebo nových společností) nebo na jednu nebo více již existujících společností (tzv. vyčlenění sloučením). Novela zákona počítá také s kombinací uvedených forem a rozdělovaná společnost vyčleněním nezanikne.

Věřitelská práva a jejich úprava

Dosavadní znění zákona stanoví, že věřitelé osob zúčastněných na přeměně, kteří přihlásí své nesplacené pohledávky do 6 měsíců ode dne účinnosti zápisu přeměny do obchodního rejstříku vůči třetím osobám, mohou v případě zhoršení dobytosti svých pohledávek požadovat poskytnutí dostatečného zajištění. Novela zkrátí stanovenou lhůtu na 3 měsíce. Lhůta navíc nepoběží ode dne účinnosti zápisu přeměny do obchodního rejstříku vůči třetím osobám, jak je tomu podle dosavadní právní úpravy, ale začne běžet ode dne zveřejnění projektu přeměny ve sbírce listin. V této souvislosti dochází také ke změně vymezení pohledávek, jejichž zajištění se mohou věřitelé domáhat. V současné době je ochrana omezena pouze na nesplacené pohledávky, které vznikly před zápisem přeměny do obchodního rejstříku. Po účinnosti Novely však bude v zákoně výslovně zmíněno, že se může jednat také o budoucí či podmíněné pohledávky ze závazků vzniklým před zveřejněním nebo uveřejněním projektu přeměny.

Změny v informační povinnosti

Momentálně mají osoby zúčastněné na přeměně, které jsou zapsané do obchodního rejstříku, povinnost alespoň 1 měsíc předem dnem schválení přeměny nejvyšším orgánem společnosti zveřejnit oznámení o uložení projektu přeměny do sbírky listin a upozornění pro věřitele na jejich práva. Po nabytí účinnosti Novely nebude vyžadováno zveřejnění vymezených dokumentů. Osoby zúčastněné na přeměně tak budou mít pouze povinnost uložit projekt přeměny a upozornění do sbírky listin. Upozornění se již ovšem nebude týkat pouze věřitelů, ale také zástupců zaměstnanců, zaměstnanců, společníků či členů společnosti.

Nový důvod pro odmítnutí vydání osvědčení pro přeshraniční přeměnu

Novela rozšíří seznam důvodů pro odmítnutí notářem vydat osvědčení pro přeshraniční přeměnu. Nepředložení předepsaných nebo jiných písemností požadovaných notářem tak bude doplněno o zjištění notáře, že přeshraniční přeměny mají zneužívající nebo podvodný účel směřující k vyhýbání se či obcházení vnitrostátních či unijních předpisů nebo k páčání trestné činnosti.

Upuštění od jmenování znalce

V porovnání s účinnou právní úpravou novela také pro účely přeměn obchodních společností a družstev upustí od jmenování znalce soudem. Znalec tak bude namísto jmenování soudem po novém vybírán osobou zúčastněnou na přeměně ze seznamu znalců.

Schválení přeměny akciové společnosti a družstva per rollam

Hlasování per rollam o schválení přeměny je podle účinné právní úpravy výslovně možné pouze v případě společnosti s ručením omezením. Novela ovšem přináší také výslovnou možnost schválení přeměny akciové společnosti a družstva per rollam, a tedy mimo valnou hromadu, resp. mimo členskou schůzi.

Rozdělování kótovaných společností s většinovým akcionářem

Výrazné a odbornou veřejností diskutované změny se dotknou také rozdělení kótované akciové společnosti, tedy společnosti, jejíž akcie jsou přijaty k obchodování na evropském regulovaném trhu. Pokud totiž v dané společnosti figuruje většinový akcionář, bude možné schválit její rozdělení s nerovnoměrným výměnným poměrem akcií nebo rozdělení odštěpením s ukončením účasti všech ostatních akcionářů souhlasem alespoň 75 % hlasů akcionářů přítomných na její valné hromadě. Valná hromada přitom bude v daném případě usnášenišopná, budou-li přítomni akcionáři vlastníci akcie, jejichž hodnota přesahuje dvě třetiny základního kapitálu dané společnosti.

Momentálně se přitom vymezené rozdělování řídí obecnou právní úpravou pro rozdělení akciové společnosti s nerovnoměrným výměnným poměrem a musí být tedy schváleno alespoň 90 % hlasů všech akcionářů.

Účinnost Novely

Jelikož je Česká republika od uplynutí transpoziční lhůty směrnice, které nastalo již dne 31. ledna 2022, v prodlení s plněním povinnosti transpozice Směrnice do svého právního řádu, nabytí účinnosti Novely by mělo nastat poměrně rychle, a to třicátým dnem po jejím vyhlášení.

Judikatura

Právní důsledky neschváleného jednání zástupce, jehož zájmy jsou ve střetu se zájmy zastoupeného

(Rozsudek Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 31 Cdo 1640/2022 ze dne 5. října 2022)

Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu se ve svém rozsudku z října minulého roku zabýval právními důsledky jednání zástupce, jehož zájmy jsou ve střetu se zájmy zastoupeného.

Nejvyšší soud v rámci zabývaní se vymezenými důsledky dospěl k následujícím závěrům:

Důsledky neschváleného jednání zástupce ve střetu zájmů s osobou, která není v dobré víře

V rámci možných důsledků neschváleného jednání ve střetu zájmů s osobou, která není v dobré víře, se Nejvyšší soud zabýval absolutní neplatností jednání zákonného zástupce a relativní neplatností jednání i nevázaností zastoupeného jednáním.

Absolutní neplatnost jako následek jednání zákonného zástupce ve střetu zájmů Nejvyšší soud výslovně vyloučil. Její vyloučení přitom podepřel argumentem, že výklad, podle kterého je právní jednání učiněné zákonným zástupcem jednajícím ve střetu zájmů absolutně neplatné či dokonce zdánlivé, odporuje nejen znění § 437 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „**ObčZ**“), který stanoví, že zastoupený se může takového jednání dovolat, ale také jeho smyslu a účelu. V důsledku absolutní neplatnosti jednání zástupce by totiž zastoupený nemohl dosáhnout toho, aby byl jednáním zástupce vázán, a to ani tehdy, je-li takové jednání pro zastoupeného výhodné.

Nejvyšší soud za nesprávný rovněž označil názor většinové části nauky, podle které je důsledkem porušení zákazu zastupovat ve střetu zájmů relativní neplatnost právního jednání učiněného zástupcem. Nejvyšší

soud uvádí, že tento výklad bez rozumného důvodu spojuje s nedostatkem, resp. překročením zástupčího oprávnění odlišné právní důsledky, než jaké má tato právní skutečnost v jiných případech. Dále je podle Nejvyššího soudu v důsledku daného výkladu poskytovaná slabší ochrana než ochrana, která by odpovídala spravedlivému uspořádání vztahů mezi zástupcem, zastoupeným a třetí osobou, která věděla nebo musela vědět o nedostatku zástupčího oprávnění zástupce. Navzdory tomu, že taková třetí osoba není v dobré víře, je při aplikaci vymezeného právního výkladu ponecháno na aktivitě zastoupeného, zda se závazků plynoucích z právního jednání neoprávněného zástupce zprostí, a to vznesením námitky relativní neplatnosti. Zastoupený tak musí aktivně jednat i navzdory tomu, že je to právě on, koho ve vztahu mezi ním, zástupcem a třetí osobou právní úprava chrání.

Nejvyšší soud přitom v této souvislosti připouští, že jazykový výklad § 437 odst. 2 věty první věty ObčZ odkazem na „dovolání se“ zastoupeného naznačuje, že zastoupený musí vyvinout aktivitu, aby jej jednání zástupce v nedovoleném střetu zájmů nezavazovalo. Nejvyšší soud ovšem zároveň upozorňuje, že jazykový výklad představuje pouze prvotní přiblížení se k právní normě. Systematickým výkladem lze naopak dovodit, že jednáním zástupce v nedovoleném střetu zájmů s osobou, která nebyla v dobré víře, zastoupený není vázán. Zastoupený se totiž nedostatku zástupčího oprávnění zástupce dovolá vůči třetí osobě tím, že právní jednání učiněné neoprávněným zástupcem dodatečně neschválí, čím dá dané třetí osobě najevo, že dotčeným jednáním nechce být vázán.

Argument, že důsledkem neschváleného jednání zástupce, jehož zájmy jsou ve střetu zájmů s osobou, která není v dobré víře, není neplatnost takového jednání, ale že takové jednání toliko zastoupeného nezavazuje. Nejvyšší soud upevňuje i aplikaci teologického výkladu, který vede ke shodnému závěru jako výklad systematický. V případě absence dobré víry třetí osoby, že zástupce byl oprávněn za zastoupeného jednat, je totiž zastoupený jediný, koho je třeba v dané situaci chránit. Podle názoru Nejvyššího soudu za této situace odpovídá spravedlivému uspořádání vztahů to, aby zastoupený mohl zůstat pasivní, byť nechce být jednáním zástupce vázán a neměl by tedy být nucen činit jakékoli aktivní kroky vedoucí k tomu, aby se z učiněného právního jednání vyvázal.

Důsledky neschváleného jednání zástupce ve střetu zájmů s osobou v dobré víře

Velký senát Nejvyššího soudu v rozsudku také uzavřel, že bez ohledu na výše uvedené je zastoupený vázán jednáním zástupce, jehož zájmy jsou ve střetu se zájmy zastoupeného v případě, že zástupce jedná s třetí osobou, která je v dobré víře, že zástupci svědčí zástupčí oprávnění, a tudíž mezi jeho zájmy a zájmy zastoupeného není rozpor, respektive existující rozpor neomezuje zástupčí oprávnění zástupce.

© 2023 Weinhold Legal
Všechna práva vyhrazena

Informace uvedené v tomto bulletinu současně nelze chápat jako vyčerpávající popis relevantní problematiky a veškerých možných konsekvencí, a nemělo by na ně být plně spoléháno v jakýchkoliv rozhodovacích procesech ani by neměly být považovány za náhrážku specifické právní rady, které by byla relevantní pro konkrétní okolnosti. Weinhold Legal, v.o.s. advokátní kancelář ani kterýkoliv právník uvedený jako autor těchto informací neodpovídají za jakoukoliv újmu, která by mohla vzniknout ze spoléhání se na zde uveřejněné informace. Dále si dovoluujeme poznamenat, že na některé záležitosti v tomto bulletinu uváděné mohou existovat různé právní názory z důvodu nejednoznačnosti příslušných ustanovení, a v budoucnu může převážet jiný než námi uváděný výklad.

Své připomínky laskavě zašlete na e-mailovou adresu: deborah.palakova@weinholdlegal.com, anebo kontaktujte osobu, s níž jste obvykle ve spojení. Odhlášení publikací na office@weinholdlegal.com.